

Mendelovo gymnázium, Opava, příspěvková organizace

Tomáš Rychlý

Dmitry Glukhovsky

Život a dílo

Seminární práce do českého jazyka a literatury

Opava 2013

Prohlašuji, že jsem tuto seminární práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Opavě dne 3. listopadu 2013

Podpis:

Obsah

1	Dmitry Glukhovskiy	1
2	Tvorba.....	3
3	Dílo.....	8
3.1	Metro 2033.....	8
3.1.1	Děj	8
3.1.2	Hodnocení Metra 2033.....	9
3.1.3	Recenze a ocenění Metra 2033.....	12
3.2	Metro 2034.....	12
3.2.1	Děj	12
3.2.2	Hodnocení Metra 2034.....	13
3.2.2	Recenze knihy Metro 2034	13
3.3	Soumrak	14
3.3.1	Děj	14
3.3.2	Hodnocení Soumraku	14
3.3.3	Recenze a ocenění knihy Soumrak.....	15
4	Obrázky	16
5	Zdroje.....	17

1 Dmitry Glukhovskiy

Dmitry Glukhovskiy, narozen 12. června 1979, původem ruský reportér, žurnalista, hlasatel rádia, ale především jeden z nejprogresivnějších sci-fi spisovatelů dnešní doby. Ačkoli je na nebi moderních autorů sci-fi dočista novou hvězdou, dokázal si již získat milióny čtenářů po celém světě. Zatím má na svém kontě tři velmi úspěšné knihy, které se

ihned po vydání staly bestsellery. Glukhovskiy se psaní hodlá dále věnovat a soudě podle jeho slov se nebude jednat o nijak malé projekty, nutno ovšem dodat, že ambice mu k tomu rozhodně nechybí.

O životě samotného Glukhovského se toho až tak moc neví, jelikož se o něm, jakožto o nadějném autorovi začalo poprvé mluvit až při vydání jeho první celosvětově vydané, a hlavně průlomové knihy *Metro 2033*. Otázkou ale je, zda si Glukhovskiy pouze chrání své soukromí tím, že neposkytuje informace o své rodině, minulosti, vzpomínkách apod., nebo je situace přesně opačná, ale člověk prostě musí nejdříve zemřít, aby se o jeho život někdo teprve začal zajímat...

Dmitry Glukhovskiy se narodil 12. června 1979 v největší ruské metropoli Moskvě. Své rané dětství prožil se svými rodiči na moskevském předměstí. Jeho rodiče si však přáli, aby navštěvoval stejnou základní školu, jakou kdysi navštěvoval Dmitriův otec a babička. Škola se však nacházela až v centru města, proto se Dmitryho rodiče rozhodli nechat svého syna první tři roky u babičky, která žila na Arbatu v centru města. Do domu svých rodičů se vrátil až ve svých desíti letech, kdy jej naučili do školy dojíždět metrem, což zahrnovalo asi hodinu dlouhou cestu s několika přestupy. Dmitry byl velmi nadaný na jazyky, proto se také po ukončení střední školy rozhodl studovat žurnalistiku a mezinárodní vztahy, a to až na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. Z těchto předmětů nakonec taky úspěšně promoval.

*Portrét autora z <http://academia-rossica.org>

Po studiích se Glukhovsky dal na dráhu reportéra. Výrazně mu při ní pomáhala také schopnost plynně mluvit pěti cizími jazyky, kterými byly, samozřejmě kromě rodné ruštiny také angličtina, němčina, španělština, francouzština a hebrejšťina.

Proto také, když začal ve svých 23 letech Glukhovský pracovat jako žurnalista pro Euro News TV ve Francii, podezřívali jej jeho kolegové z práce pro ruskou rozvědku. Zkrátka jim přišlo nemožné, aby dokázal tak mladý člověk ovládat tolik cizích jazyků a nepracoval přitom pro tajné služby. Práce pro Euro News pro něj byla obrovskou zkušeností, ale po dvou letech práce pro televizi mu přišlo, že se pořád dokola jen opakuje a vídá stále ty samé lidi. Proto se vrátil zpět ke psaní, se kterým začal už ve svých 17 letech. Byl to pro něj hlavně útěk od stereotypu, práci pro média se totiž věnuje dodnes. Pracoval například pro Radio Rossija, byl reportérem pro Deutche Welle, Sky News, a také pro Izraelské veřejné rádio. Čtyři a půl roku prožil v Izraeli, tři ve Francii a jeden v Německu a kromě toho, že procestoval snad celý svět, byl také uvnitř Černobylu natáčet zničený reaktor, byl u odpálení ruských raket z Bajkonuru, natáčel v izraelském Kirjat-Šmona při útoku Hizballáhu, nebo také odvysílal první živou reportáž ze severního pólu. Pracoval rovněž jako korespondent v Izraeli a Abcházii. Dnes působí Glukhovský jako hlasatel populárního ruského rádia Mayak a žurnalista televize Russia today, pro kterou, stejně jako kdysi pro Euro News, pracuje i jako korespondent Kremlu. Jeho reportáže, při kterých na kritice ani trochu nešetří, se věnují hlavně Moskvě, politice v Rusku a prezidentu Putinovi. Dmitry Glukhovskému bylo letos 44 let a žije opět v Moskvě, ve městě kde to všechno začalo, jeho inspirace, spisovatelská kariéra, jeho příběhy.

2 Tvorba

Dmitry Glukhovskému bylo asi 15 let, když jej poprvé napadlo napsat knihu. Bylo to v době, kdy žil u svých rodičů na předměstí Moskvy, sledoval dokumenty, četl knihy a čerpal spousty v té době nových informací o Moskvě a hlavně metru ležícím pod ní, jimž v té době každý den jezdil do školy a zpět. „...Potom, jednoho dne, jsem zjistil, že moskevské metro je největším protiatomovým bunkrem na celém světě, bylo to pro mě překvapení.

Metro je pro vás věc, kterou používáte každý den a najednou zjistíte, že je to v skutečnosti úplně něco jiného. Zjistíte, že na každé stanici jsou umístěny dveře, které v případě jaderného útoku celé metro zapečetí a vytvoří hermeticky uzavřený kryt, jsou zde zabudovány artézské studny s čistou vodou, nebo vzduchové filtry schopné zbavit vzduch z povrchu kontaminace. Dále zjistíte, že existuje rovněž metro – 2 systém, což jsou tajné stanice metra, umístěné pod ministerstvy, Kreml, vrchním armádním velitelstvím, Moskevskou státní universitou, Leninovou knihovnou, všechny navzájem propojené a sloužící k případné ochraně moskevské elity. Takže metro má vlastně dvě oddělené linky, jednu pro obyčejné lidi a druhou pro vládu a elitu. A tohle byl pro mě docela dost velký šok. V systému metra – 2 se také nacházejí obrovské bunkry spojené s normálním metrem. Takže si tak prostě jedete metrem a z okýnka vidíte malé dveře, za kterými je malý tunel vedoucí do haly o velikosti asi 7, nebo 8 metrů čtverečních, s dvěma tisíci pracovníky každý den. Nebo tomu tak alespoň bývalo za dob Sovětského svazu. Takovýchto bunkrů se pod Moskvou a jejím okolím nachází asi dvě stovky a všechny jsou propojeny s oběma linkami metra, což je poněkud znepokojivé a zároveň fascinující.“¹

Tato šokující zjištění otevřela Glukhovskému, kterého automaticky začalo zajímat, jak by takový důmyslný ochranný systém fungoval v praxi, obrovský prostor pro jeho fantazii. Bylo mu tehdy 18 let, když začal psát svou první knihu: Metro 2033, v níž své postavy podrobuje experimentu majícímu za úkol zjistit, jak by dokázala přežít pod zemí lidská společnost, kultura, nebo vůbec samotné lidské chování. Tak vznikla první verze Metra 2033, popisující život v podzemí dvacet let po jaderné válce očima mladého obyvatele metra Art'oma, jehož osud vyšle na cestu napříč metrem, aby našel způsob, jak ochránit komunitu metra před silicím nebezpečím z povrchu. Avšak v polovině cesty ho zabíjí zbloudilá kulka.

¹ Z rozhovoru pro server Kawerna (<http://www.kawerna.pl/biblioteka/english-corner/item/3240-interview-with-dmitry-glukhovsky-part-i.html>) - dále jen server Kawerna.

„To mělo svůj filozofický důvod,“ tvrdí autor. „Čím dál došel a čím víc světonázorů poznal, tím pevněji se přesvědčoval o tom, že jeho putování postrádá smysl. Nakonec se ocitá před dilematem, jestli má smysl jít dál. Hrdina dospívá k názoru, že pokračovat je smysluplné, protože pořád má v co věřit a doufat. A za patnáct minut ho zabijí. Tak zněla má nihilistická odpověď na otázku: Nic nemá smysl...“² O knihu s takovýmto náhlým a pro veřejnost pravděpodobně nepochopitelným koncem neměl žádný vydavatel zájem, avšak taková byla autorova vize a nehodlal ji změnit. Začal tedy svou knihu publikovat postupně online na svých stránkách www.m-e-t-r-o.ru.

Takto publikovaný příběh byl přístupný komukoli a hlavně bezplatně, takže se popularita webu neskutečně rychle rozrostla a vznikl velký kruh fanoušků, kteří se rozhodli na příběh reagovat. Byli to nakonec čtenáři jeho online deníku, kteří jej přiměli, aby nechal hlavní postavu své knihy – Art'oma pokračovat na své cestě a tak vznikla finální verze *Metra 2033*, která byla nakonec vydána v roce 2005. Tak spatřil světlo světa Glukhovského experiment č. 2. Najednou se totiž stalo, že pokračování knihy psal společně s jeho internetovými fanoušky, stejně tak jako Sergej Lukjaněnko, avšak to Glukhovský o podobných experimentech svého kolegy ještě nevěděl. „Nemám zkušenosti se stavbou metra, nesloužil jsem v armádě, nestavěl jsem domy, nejsem ekonom, takže jsem se dopustil mnohých chyb a nepřesností,“ přiznává Glukhovský. „Ale právě proto, že jsem knihu zveřejňoval nejprve po jednotlivých kapitolách a vytvořila se kolem ní plnohodnotná komunita, mohl jsem monitorovat reakci lidí. Ukázalo se, že mezi mými čtenáři jsou stavitelé metra, strojvedoucí vlakových souprav, pochůzkáři, vojáci, příslušníci speciálních jednotek, které bojovaly v Čečensku. A právě ti mi vysvětlili, že u ostřelovací pušky typu Dragunov jsou jiné patrony, že střílející samopal má trochu jiný zvuk, než jsem napsal, že zásobník a kulometný pás jsou něco jiného. Pomáhal mi kolektivní rozum. Opravovali mé chyby a navrhovali, co dál.“³

Glukhovský takto strávil téměř šest let psaním *Metra 2033*, a proto se rozhodl další svůj projekt zasadit do úplně odlišného prostředí, přestože jeho první kniha slavila obrovský úspěch a byla vydána ve více než třiceti zemích. Za zmínku však stojí také reakce amerických vydavatelů, kteří dlouho odmítali koupit práva na vydávání knihy. Jejich verdikt byl jasný: Příběh z prostředí Ruska je pro Američany moc exotický, neodehrává se v Americe, tudíž jej Američané nebudou číst...

^{2,3} Úryvek z vlastních slov autora v knize *Metro 2033*

Glukhovskij tedy začal psát svou druhou knihu *Soumrak*, odehrávající se již nikoli v jedenáctém století v Moskvě, nýbrž v patnáctém století na Yucatánském poloostrově. Chtěl se tak zároveň vyvarovat osudu spisovatelů, který potkal například J. K. Rowlingovou nebo Artura Conana Doylea, kteří se až příliš zaměřili na rozvíjení jediného tématu a ztratili tak šanci se věnovat něčemu jinému. „Jakmile se totiž kterýkoli z nich pokusil o něco nového, reakce veřejnosti byly jasné: Co to jako má být? My chceme dalšího Harryho Pottera a Sherlocka Holmese,“⁴ říká Glukhovskij. Také proto si vybral toto, nyní už opravdu exotické, prostředí. Původně chtěl psát příběh zasazený do starověkého Babylonu, avšak nakonec se rozhodl pro mayskou civilizaci na Yucatánském poloostrově v době jeho dobývání Španělskými conquistadory. „Na rozdíl od Babylónské říše, je ta Mayská totiž mnohem méně prozkoumaná a pochopena, tudíž více použitelná pro autorovu fantazii,“⁵ říká. Co Glukhovského doopravdy fascinovalo na tomto tématu, byl střet dvou naprosto odlišných světů. Na jedné straně katolická, vyspělá a ozbrojená západní civilizace a na straně druhé zaostalí, špatně ozbrojení „bezvěrci“ vykonávající pravidelné krvavé rituály, avšak pouze chránící své území.

Samotný příběh pojednává o osamělém, poněkud asociálním a neúspěšném pětáctiletém překladateli Dmitriji Alexejeviči, žijícím v Moskvě, v jedenáctém století, jehož anonymní zadavatel požádá o přeložení záhadného deníku španělského conquistadora z 15. století. *Soumrak* poprvé vyšel v Rusku, a to roku 2007.

Ihned po napsání a úspěšném vydání své druhé knihy *Soumraku*, se Glukhovskij vrátil zpět ke svému prvotnímu výtvaru, ke světu jménem *Metro*. Rozhodl se napsat pokračování úspěšné první knihy, avšak nenavazující na původní příběh. *Metro 2034* se odehrává v jiné části metra, v jiné stanici, avšak ve stejném duchu a stejné ponuré atmosféře naplněné zoufalstvím i nadějí. Důležitou připomínkou je fakt, že mezi napsáním prvního a druhého dílu *Metra* uběhlo přibližně 10 let. Sám Glukhovskij vidí největší rozdíl ve stylu svého psaní a vnímání světa, což se projevuje hlavně na psychologii hlavních postav a stylu vyprávění. Například pro *Metro 2034* si jako vypravěče vybral starého kronikáře, snažícího se před koncem svého života napsat poslední opravdový příběh, namísto nezkušeného dvacetiletého mladíka, který teprve svou cestu životem hledá. Jeho v pořadí třetí kniha byla vydána v roce 2009, avšak ještě předtím byla stejně jako obě předchozí knihy postupně publikována na internetu.

^{4,5} Z rozhovoru pro server Kawerna

Glukhovskij se psaní věnuje stále, a za poslední čtyři roky od vydání *Metra 2034* si na své konto stihl připsat další dvě knihy. Ta první, neboli celkově čtvrtá v pořadí dostala název *Příběhy z vlasti*. Tentokrát se však nejedná o další sci-fi román, nýbrž o sbírku sarkastických povídek věnujících se aktuálnímu dění v Rusku. Vlastně bylo jen otázkou času, kdy Glukhovskij jakožto bývalý, ale do jisté míry stále fungující reportér napíše knihu věnující se politice. Vychází hlavně z vlastních informací a zkušeností a zaměřuje se na rozdělení moci vládnoucí Rusku, propojení Kremlu s ortodoxní církví a především na prezidenta Vladimira Putina. *Příběhy z vlasti* vyšly zatím pouze v Rusku a na přeložení do angličtiny, češtiny a dalších jazyků se teprve čeká. Kniha má sice velmi provokativní a pro některé ruské občany možná až moc osvětlující charakter, ale to je také důvod, proč si získala velkou popularitu u mladších generací.

Poslední Glukhovského knihou ani nemohlo být nic jiného než další sci-fi. Tentokrát se však pustil přímo do utopické budoucnosti, mimo sérii *Metra*. Avšak původní myšlenka, nebo lépe řečeno záměr knihy, zůstávají úplně stejné, a to experiment s lidskou společností. Tak jako se knihy *Metro 2033* a *Metro 2034* zabývaly zdevastovaným zbytkem lidstva žijícím v podzemí a čelícím smrti na každém kroku, tak Glukhovského nový sci-fi román *FUTU.RE* popisuje situaci poněkud opačnou. *FUTU.RE* nastiňuje Evropu v budoucnosti, kontinent, který dokázal zastavit proces stárnutí, vymýtiti nemoci a potlačit jakékoli genetické disfunkce. A právě v tomto světě se Glukhovskij snaží dojít k odpovědím na otázky týkající se nesmrtnosti, manipulace a smrti.

Psaním knih však tvorba Dmitry Glukhovského zdaleka nekončí. Již během publikování *Metra 2033* jej totiž kontaktovala ukrajinská vývojářská společnost 4A Games, která přišla s návrhem vytvořit počítačovou hru odehrávající se ve světě *Metra 2033*. Tak vznikla hra *Metro 2033*, nesoucí stejné jméno jako původní kniha, s tím, že na vytváření herního příběhu dohlížel především sám Glukhovskij. Podle jeho vlastních slov vývojáři najali americké scénáristy, kteří pro hru sepsali scénář, ten následně přeložili v Googlu zpátky do ruštiny a poslali mu jej na finální revizi. Ten pak samozřejmě celý scénář kompletně přepsal a co nejvíce připodobnil knižní podobě, tak, aby nezklamal hráče, kteří knihu četli. Hra *Metro 2033* sklidila obrovský úspěch a díky vysokému zisku se ukrajinská společnost rozhodla vytvořit pokračování, což bylo to sice v době, kdy měl Glukhovskij již napsané *Metro 2034*, avšak to nemělo vhodný příběh pro herní ztvárnění. Glukhovskij se tedy pustil do psaní scénáře pro herní pokračování s názvem *Metro – Last light*. Psaní se mu však vymklo z ruky a místo dějové linie pro hru napsal další rozsáhlý příběh, jenž započal psaní třetí knihy ze série *Metra*, tentokrát *2035* s tím, že část jejího příběhu byla použita jako scénář pro hru *Metro – Last light*.

Na otázku, co bylo hlavní myšlenkou, kterou se řídil při psaní scénáře pro Last light, odpověděl: „Je to o lidstvu opakujícím ty samé chyby, které již někdy spáchalo a není schopné se z nich poučit. Ale ani v knize, ani ve hře nezacházím do detailů. Proběhla třetí světová válka, je to pravděpodobněji než nějaký mimozemský útok, nebo tak něco. A pouze lidé jsou zodpovědní za stav, do jakého svět i sami sebe uvrhli.“¹ Podle reakcí hráčů, kteří již měli možnost si první, nebo druhý díl herní série zahrát, je práce Glukhovského výrazně vidět, a to v pozitivním slova smyslu. Vytvořil totiž z jednodušské střílečky nový, originální a hlavně žijící svět, v němž má každá stanice svou vlastní společnost a atmosféru a každá postava má svůj vlastní příběh tak, že samotná hra ve výsledku nakonec působí až neskutečně reálně.

Tím, že Glukhovsky napsal Metro 2033 a 2034, vytvořil svět s obrovským skrytým potenciálem. Navíc se do vytváření obou knížek zapojovali rovněž jeho fanoušci, mezi nimiž byli i, jak amatérští, tak i zkušení spisovatelé a právě ti přišli za Glukhovským s návrhem, zda by mohli na jeho knihy navázat vlastními příběhy. Takových nabídek dostal Glukhovsky hned několik a proto se toho rozhodl využít, protože se tak sám mohl věnovat dalším svým projektům a zároveň uspokojit své čtenáře, netrpělivě čekající na další pokračování postapokalyptického románu. Glukhovsky dal tedy těmto projektům zelenou a začal spolupracovat s několika Rusy, kteří jej s tímto návrhem oslovili. Dokonce zařídil u nakladatelství vydání těch nejlepších z nich. Brzy na to se k tomuto projektu přidali zahraniční autoři z Běloruska, Ukrajiny, Velké Británie, Ameriky, Kuby, Itálie Indie, nebo Japonska. První knihou navazující na Metro se stala Britannia 2033 anglického autora Granta McMastera. Všichni, kdo chtějí svůj příběh ukázat veřejnosti, jej mohou publikovat na <http://www.metro2033.ru>, kde čtenáři webu hlasují pro ty z nich, které se jim líbí nejvíce a prvních 20 z nich se nakonec dostane do ruky samotnému Glukhovskému a pověřenému redaktorovi z nakladatelství. Společně vyberou ty z nich, které nakladatelství oficiálně vydá. Na otázku Anny Piotrowské pro server kawerna.pl, zda je čte opravdu všechny, odpověděl Glukhovský takto: „Rozhodně. Někdy mám problém se čtením všech knih v originálním jazyce, ale věřím svým vydavatelům, kteří je přečtou a potom mi řeknou, že je kniha dobrá. Potom, když je hotový překlad do ruštiny, tak si je přečtu. Na úpravě se samozřejmě podílím také, protože s některými věcmi občas nesouhlasím. Jsem vlastně šéfredaktor, poslední instance – změním všechno, co se mi nelíbí. Někdy i bez vědomí autora,“² dodává s úsměvem.

^{1,2} Z rozhovoru pro server Videogaming 24/7

3 3 Dílo

3.1 Metro 2033

3.1.1 Děj

Art'omovi je kolem dvaceti let, narodil se jen chvíli před tím, než se celý svět na povrchu uvrhl v trosky jadernou válkou. Čas lidí se naplnil a jejich místo nahradily nové a mnohem přizpůsobivější formy života. Tomu však lidé odmítají věřit, přestože jich katastrofu přežilo nejspíše jen těch několik tisíc, kteří se stihli včas schovat za hermetické brány moskevského metra, jehož stanice a temné tunely se jim staly novým domovem.

Na jedné z takovýchto stanic, přesněji VDNCh, žije Art'om se svým pěstounem. Jejich stanice je však čím dále častěji vystavována útokům bytostí přicházejících ze severních tunelů, tedy nejspíše odněkud z povrchu a je to právě Art'om, kdo začíná stále více cítit svou vinu, jak se mu začínají vybavovat vzpomínky na mládí a tajnou výpravu s kamarády přes severní tunely až na povrch, kdy při cestě zpátky nejspíše nezapečetili bránu a otevřeli tak cestu z povrchu do podzemí.

Na VDNCh následně přijíždí neznámý muž, který se zajímá o situaci s "temnými", kteří stále častěji napadají kontrolní stanoviště v tunelech. Art'omovi se představí jako Hunter – lovec a vysvětlí mu svůj úkol, tedy zjistit, co se na stanici děje, požádá Art'oma o pomoc a zároveň z něj vytáhne pravdu o jeho dávném prohřešku, jenž vystavil celou komunitu metra obrovskému nebezpečí. Hunter se tedy vydá prozkoumat tunely a Art'oma pověří doručením zprávy a vyhledáním pomoci v největší stanici metra – Polis. Tak začíná dlouhá cesta hlavního hrdiny, za nadějí a za odčiněním vlastní viny. Přes svou nezkušenost a nebezpečnost a absurdnost samotné cesty skrze celý podzemní komplex, se nakonec Art'om díky štěstěně stojící na jeho straně, nebo snad ruce osudu dostane až do Polis. Jeho cesta metrem se zároveň stává cestou poznávání života a jeho smyslu, nejednou se však dostane až na práh smrti, nebo se zdá, že svou misi nedokáže dokončit. Vždy však dostane další šanci svůj úkol splnit, jednoduše se zdá, jako by samotné metro drželo nad mladíkem ochrannou ruku a vedlo jeho kroky až do cíle. První pomoc Art'omovi přichází od Bourbona, podezřelého obchodníka, který však zemře, když je uprostřed tunelu přepadnou děsivé zvuky vycházející z prasklého potrubí, které působí na psychiku člověka tak, že jej jednoduše zbaví vůle žít. Art'omovi se však podaří uniknout, když jej zachrání zvláštní muž, představující se jako Chán. Vysvětlí Art'omovi, že jej ve snu Hunter požádal o pomoc mladíkovi a že zvuky, které jej a Bourbona v tunelu zastihly, byly duše mrtvých, uvězněné v metru. Art'om svého cíle nakonec dosáhne a v Polis je přidělen ke skupině stalkerů, tedy

vojáků, kteří se v ochranných oblecích vydávají na povrch, obyčejně pro všechno jakkoli využitelné, co zbylo v troskách na povrchu, ale v tomto případě se jedná o skupinu, která pravidelně pořádají výpravy do Leninovy knihovny, ve které se podle legendy skrývá kniha, nebo předmět, který dokáže zachránit metro, nebo dokonce i vrátit svět na povrchu zpět do rukou lidí. Nic takového však Art'om nenajde, dostane však zprávu od Huntera, který našel způsob jak metro zachránit jinak. Podaří se jim zprovoznit několik starých raket z vojenského skladiště, podaří se jim se skupinou dalších vojáků vylézt na televizní věž Ostankino, která stejně jako Leninova knihovna přežila válku a odtud lokalizují a zničí podivný orgán, připomínající gigantické mraveniště, domov "temných", kteří stále častěji pronikali i pod povrch. Art'om svůj úkol splnil a metro dostalo další šanci.

3.1.2 Hodnocení Metra 2033

Důvod, proč jsem se tak rozsáhle věnoval ději je ten, že Metro 2033, jakožto stěžejní dílo Dmitry Glukhovského, hodlám také nejpodrobněji ze všech ostatních rozebírat.

Předností Metra 2033 je především odlišnost od všech ostatních postapokalyptických knih a filmů, kterých se na nás z Ameriky a jiných zemí vyžívajících se v katastrofách a jejich odvrácení sypou každoročně desítky. V režii Glukhovského totiž dostává apokalypsa úplně jinou, ale hlavně docela reálnou podobu. Popisováním, co a jak se stalo, se totiž zbytečně nezabývá, jediné informace čtenář získává pouze z občasných vyprávění, nebo vzpomínek postav. Zvláštní na celém příběhu je fakt, že se mu podařilo napsat vysoce emotivní příběh, ve kterém však nevystupují téměř žádné ženské postavy.

Co čtenáře musí přinejmenším zaujmout, je umístění příběhu, ať už je to systém metra, které je zároveň obrovským protiatomovým krytem a nyní novým domovem lidí, tak i trosky obrovské metropole nad ním. Výsledkem Glukhovského experimentu, co se stane s lidmi uzavřenými pod zemí, je úplně stejná civilizace, která předtím obývala povrch, se všemi svými ctnostmi i špatnými vlastnostmi. Snaží se udržet si kulturu, šíří se legendy, udržují naději, jednoduše se snaží za každou cenu přežít, protože z těch nejslabších a nejzoufalejších se stávají pouhá zvířata.

Každá stanice metra se liší od ostatních, navzájem se spojují, tak jako obchodní okružní linka Hansa, komunistická rudá trasa, nebo nacistická Čtvrtá říše.

Celý příběh však stojí hlavně na psychologii postav, Art'omem počínaje.

Art'om je mladý nezkušený, avšak poněkud sebevědomý, cílevědomý a hlavně se vším smířený.

Proto taky ihned přijme odpovědnost za ohrožení metra a vydá se na cestu z VDNCh až do Polis. Jak sám Glukhovský přiznal, jako předlohu pro postavu Art'oma použil sám sebe, stejně tak jako Art'omova cesta přesně kopíruje Glukhovského každodenní jízdu metrem z domu na periferii Moskvy do školy. Art'om má jasný cíl a hlavně odhodlání jej dosáhnout, to je taky jeden z důvodů, proč se mu to nakonec i podaří. Jeho cestu však doprovází také myšlenky o smyslu života a jeho úkolu, na které postupně nalézá odpovědi jak v sobě, tak u svých soupeřů. Hned prvním z nich je Hunter, člověk, který vnímá metro jako živoucí organismus a jeho úkolem je v tomto organismu udržet pořádek a zničit jakékoli pro něj hrozící nebezpečí. Na Art'oma Hunterova osobnost silně zapůsobí a vzbudí v něm touhu metro za každou cenu zachránit. Velmi podobně působí i další z lidí, které Art'om na své cestě potká, tentokrát záhadný Chán. Je to velmi moudrý člověk, jenž tvrdí, že je posledním vtělením Čingischána a jeho posledním úkolem je pomoci mladíkovi naplnit své poslání. Chán Art'omovi ukáže svůj pohled na život a moc, s jakou dokáže vést lidi kolem sebe. Vysvětlí mu, že lidé fungují jako smečka, která se nechá vést silným vlkem, avšak při jediném zaváhání jsou schopni jej roztrhat a že má také silné podezření, že Art'om je nové vlče. Během své cesty Art'om narazí na nejrůznější lidi, počínaje komunisty, nacisty, revolucionáři, přes bývalé generály, vědce, i obyčejné zoufalé obyvatele podzemí až po fanatické sektáře, odpočítávající čas do konce života v metru. Mezi nejzajímavější však patří zmutovaní lidé věřící ve Velkého červa, který vytvořil podzemní chodby, ve kterých dnes žijí.

Další velkou kapitolou jsou ještě samotní "temní". Glukhovský se jejich popisu v knize záměrně vyhnul, aby tak nechal více prostoru pro fantazii a stvoření ovládající telepatii tak jako nepopsaná budila mnohem větší strach.

Art'om však musí řešit velké dilema. Čím více se totiž blíží ke svému cíli, tím více jej ve snech "temní" pronásledují, pravidelně se mu zjevují, přichází vždy z tunelu a snaží se jej k sobě nalákat. Art'om jejich volání nedokáže vzdorovat a každým snem se k nim dostává blíže a blíže. Smysl těchto vizí však nechápe a vzbuzují v něm jen větší strach a nutkání odpudivé tvory sprovodit ze světa. Možnou odpověď nalezne až na konci příběhu, kdy na věži čeká, jak se záhadní tvorové obrátí v prach a popel v ohnivém pekle, až vojenské rakety najdou svůj cíl. V tu chvíli se vrátí myšlenkami zpět do tunelu k tvorovi, jenž se ho k sobě snažil celou dobu přilákat. Otevře zapalovač a stane tvář v tvář černým očím bez zorniček a spatří odpověď na všechno, co mu předtím připadalo nesrozumitelné a nevysvětlitelné. Temní byli fénixem, jenž povstal z popelu lidstva, toužili po poznání, avšak nedokázali s lidmi navázat kontakt, jedinou výjimkou byl Art'om, protože to on jim otevřel cestu do metra k lidem.

„Nyní viděl lidi očima temných – jako zahořklé špinavé bastardy, kteří se schovávají v podzemí, plivou kolem sebe oheň a olovo a zabíjejí parlamentáře vyspělejšího rodu, který je k nim vysílá – lidé jim však vyrvou bílý prapor z ruky a probodnou jim hrdlo.“¹ Snažili se najít prostředníka mezi nimi a lidmi, ale když už jej našli, tak zmizel. Hledali jej svými smysly po celém metru, zachraňovali jej, vedli jeho kroky a snažili se s ním spojit a pomocí něj navázat kontakt mezi dvěma, k tomu předurčenými rasami, předurčenými k symbióze. On jim však vždy ze strachu unikl.

Tyto myšlenky nakonec utne první raketa dopadající doprostřed sídla temných a slova jednoho z vojáků: „Skvělá grilovačka, vidí?“²

Tak končí kniha Metro 2033 a už tak fascinovaného a napjatého čtenáře místo velkého finále nechá jen nechápavě zírat na poslední strany, přemítajícího o celém příběhu od začátku a snažícího se najít odpovědi, které asi navždy zůstanou jen v hlavě samotného autora – Dmitry Glukhovského.

Na konec musím také zmínit také jeden úryvek a citát, nacházející se na první straně Metra 2033 místo věnování:

Milí Moskvané a hosté hlavního města!

Moskevské metro je dopravní podnik,

ve kterém musíte počítat se zvýšeným rizikem.

Vývěska v jednom vagonu metra.³

Ten, kdo je dostatečně odvážný a vytrvalý,

aby celý život hleděl do temnoty,

spatří v ní jako první záblesk světla.

Chán⁴

^{1, 2, 3, 4} Glukhovskij, Dmitry, Metro 2033, Praha: Knižní klub, 2010, 472 s.

3.1.3 Recenze a ocenění Metra 2033

Přes 4 miliony čtenářů na internetu.

Přes jeden milion prodaných kopií v Rusku.

Prestižní ocenění Evropské Science Fiction Společnosti za nejslibnější debut roku.

Bestseller roku 2008 (podle časopisu Time Out Moscow)

„Tím, že Glukhovský položil svůj příběh na mapu moskevského metra, vytvořil poměrně strhující kombinaci. Metro 2033 by bylo dokonalou předlohou pro sci-fi film“

The Moscow Times

Dmitry Glukhovsky použil osvědčenou značku pro vytvoření bestselleru. Monstra, mutanti a další tvorové osidlující povrch kontaminovaný radiací, zatímco přeživší jaderné války se skrývají v tunelech moskevského metra. Neuvěřitelné a zároveň fantastické, jakmile začnete číst, je jednoduše nemožné přestat...

Time Out Moscow

„Neuvěřitelně nápaditý a strhující příběh, opravdu vynikající a fantasticky promyšlený. Ve světě Metra 2033 jsem byl okamžitě jako doma, autor mě zkrátka nezklamal.“

server Buechereule.de

3.2 Metro 2034

3.2.1 Děj

Metro 2034 je volným pokračováním Metra 2033, odehrává se v úplně jiné části metra, tentokrát na stanici Sevastopolskaja, jejíž obyvatelé jsou čím dál tím více znepokojeni, jelikož ztratili jakýkoli kontakt se stanicemi za severními tunely, které jsou jejich jedinou spojnici s celým komplexem metra, a žádnou z vyslaných průzkumných jednotek už nikdy nikdo nespatriil. Za této situace nepřevzme kontrolu nikdo jiný než Hunter, který se zde objevil teprve před několika týdny. Stanice vyrábí elektrinu pro značnou část metra, avšak je silně závislá na dodávce zbraní a munice pro ochranu před tvory útočícími na stanici z povrchu.

Hunter, nyní jak fyzicky, tak i psychicky poznamenaný bojem za záchranu celého metra v předchozím díle, se tedy rozhodne nalézt jinou cestu ze stanice a jako svého souputníka si z neznámých důvodů vybere starce Homéra, který na pokraji svého života chce zažít ještě jeden poslední opravdový příběh a napsat o něm knihu, jenž bude literárním odkazem pro další generace. Během cesty teď už často bezcitný a nepředvídatelný Hunter zachrání život mladé dívce Saši, která věří, že se svět stále může změnit a připojí se oběma mužům. V průběhu děje se ke skupince přidá ještě podivný flétnista Leonid a na chvíli se objeví také Art'om. Nakonec se stanici Hunterovi podaří zachránit, i když přes velké ztráty a život v metru se vrací do starých kolejí.

3.2.2 Hodnocení Metra 2034

Jelikož se jedná pouze o pokračování předešlé knihy, se kterou má mnoho podobných rysů, bude toto hodnocení podstatně stručnější.

Příběh je opět založen z velké části na psychologii postav a promyšlený příběh a živoucí atmosféra metra jej spíše jen vylepšují. Nyní se však postava samotného autora promítá, dalo by se říci, do dvou hlavních postav zároveň. První z nich je Hunter, už poněkud zničený a unavený člověk, avšak stále stejně odhodlaný zachránit metro, nebo jeho část před další hrozbou. Druhou postavou je Homér, člověk, který prožil většinu svého života na povrchu jako normální obyvatel s rodinou, kterou mu vzala válka a on jako jediný z nějakého důvodu přežil. Glukhovský se k rozdílu mezi Metrem 2033 a 2034 vyjádřil tak, že je to přirozený vývoj myšlení, který souvisí s jeho věkem. Na rozdíl od prvního dílu, který psal jako mladý a životem nadšený mladík, druhý díl vytvářel již jako třicátník, jenž má nejlepší část svého života za sebou.

Ve srovnání s prvním dílem se Metro 2034 nestalo vyšší příčkou, avšak svému předchůdci se obstojně vyrovnalo.

3.2.2 Recenze knihy Metro 2034

„Když si vás tato kniha vybere – není úniku. Pohlí vás jako vír.“

deník Smena

3.3 Soumrak

3.3.1 Děj

Pětatřicetiletý moskevský překladatel Dmitry žije poněkud nudný život samotáře ve starém bytě zděděném po matce. Jednoho dne před Vánocemi však dostane nabídku na překlad záhadného textu ve španělštině od neznámého zadavatele. Nabídku agentury hlavně kvůli penězům navíc přijme.

Dmitry zjistí, že se jedná o část, přesněji druhou kapitolu deníku španělského conquistadora popisující dobrodružnou výpravu do yucatanského pralesa z 15. století.

Děj deníku Dmitryho naprosto pohltí, předkládá mu tajemný příběh, který místo rozuzlení vytváří další otázky tak, že se Dmitry rozhodne přeložit i další kapitoly a zjistit poslání oné záhadné výpravy a její osud, přestože je od začátku jasné, že je odsouzena k záhubě. Čím více se však ponořuje do příběhu autora deníku, tím více začne deník ovlivňovat jeho vlastní život. Další kapitola si k němu vždy nějak najde cestu, dějí se kolem něj divné věci, lidé v jeho okolí umírají a na jeho dveřích se objevují hrůzná poselství. Dmitry si začne souvislosti mezi dějem deníku a jeho života všímat, avšak nedokáže s překladem přestat, dokud nezjistí, co se tehdy opravdu stalo a kdo je osobou, jenž si u něj nechává kapitoly deníku přes nejrůznější prostředníky přeložit. Kolem Dmitrije houstne tma, stejně tak jako nad celým světem, jak se příběh deníku chýlí ke konci. Dmitry si uvědomuje, že příběh deníku předznamenává, co se stane v jeho světě. Tak jako očekávali Mayové na Yucatánu každých padesát let konec světa, a poslední noc mužové čekali na střeších svých domů, chránili své rodiny před stíny a čekali, zda konec opravdu nastane, nebo opět vyjde slunce, tak končí i příběh Dmitrije. Příběh conquistadora došel svého konce a Dmitry zároveň našel první kapitolu, která mu přinesla alespoň některé odpovědi, čas světa nadešel a on sedí na střeše paneláku a očekává východ slunce.

3.3.2 Hodnocení Soumraku

Kniha Soumrak je ze všech tří již zmiňovaných knih bezesporu tou nejrozporuplnější. Příběh popisuje překladatele, kterého do sebe vtáhne starý příběh, slibuje mu odpovědi, ale přichází jen s dalšími tajemstvími a otázkami. Vtip je v tom, že úplně stejně začne kniha působit na svého čtenáře, nebo alespoň v mém případě tomu tak bylo. Nedovolí vám knihu zavřít, dokud nedočetete kapitolu do konce, která však žádným koncem není, jen vás uvádí do větších rozpaků.

Postava samotného Dmitry Glukhovského je v této knize jasná. Hlavní postava překladatele žije také například v bytě, který přesně duplikuje byt Glokhovského babičky, kde jako malý jednu dobu bydlel.

Totožné jsou taky sny, ve kterých se překladateli zdá o jeho mrtvém psovi.

„Autobiografické jsou také sny o psovi, který se vám zjevuje v noci, a vy jej jdete vyvenčit, přestože je mrtvý, ale vy to nechcete vědět... Je to osobní příběh. A myslím, že každý, kdo někdy ztratil babičku, rodiče, nebo zvíře, které milovali a měli o ně strach...ví, že čas od času míváte tyto sny, kdy se vrátí a neví, že jsou mrtví a pokud jim to sami neřeknete, tak budou, dalo by se říci, živí. Myslím, že se tohle děje spoustě lidí. Má knižní postava si tuto mou děsivou zkušenost propůjčila, psa, kterého mohla ve svých snech chodit venčit. A nakonec, když dáte tyto součásti vašeho vlastního života svému výtvoru, tak ta postava ožije novým životem, stane se živou bytostí.“

Mě samotného Soumrak velmi fascinoval, propojení reality a pět set let starého deníku působí jednoduše impozantně a po přečtení celé knihy napadnou čtenáře jen dvě možnosti. Tou první je, že se Glukhovský naprosto zbláznil a napsal pěkný, ale neskutečně přehnaný nesmysl, nebo, a to je možnost druhá, je autor naprosto nad věcí a napsal neskutečně působivý mystický román, který si člověk nemůže přečíst pouze jednou, aby jej dokázal pochopit. Já osobně jsem zastáncem té druhé možnosti, a proto se ani neodvážuji myšlenky knihy více rozebírat, protože bych jednoduše vařil z vody.

3.3.3 Recenze a ocenění knihy Soumrak

„Nový kultovní román, v němž autor podobně jako ve svých předchozích thrillerech geniálně spojuje stvoření a zánik světa se strhujícím dobrodružstvím.“

Text na zadní obálce knihy

„Soumrak je ruská odpověď Danu Brownovi. Tváří se jako thriller, ale je to něco mnohem víc: román-metafora, románový manifest.“

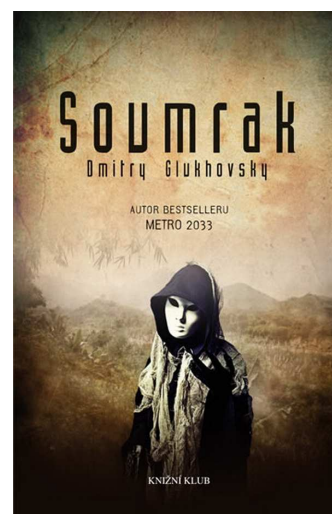
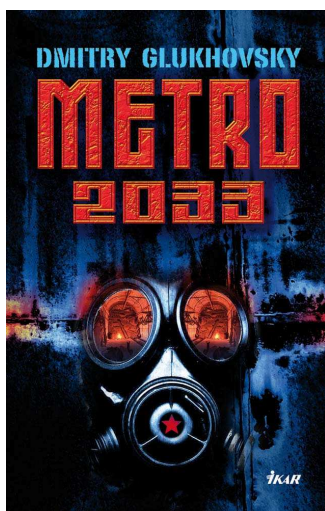
Text na vnitřní obálce knihy

Zde ještě uvádím recenzi na Glukhovského Příběhy z vlasti, které však ještě nejsou dostupné v české verzi, a proto se jim blíže nevěnuji.

„Považovali jsme jej za klasika v oblasti psaní bestsellerů, avšak díky Příběhům z vlasti Glukhovský dokázal, že tento zábavný žánr je také obalem pro psaní upřímně, otevřeně a ironicky o věcech, které jsou dnes podstatné. Vždycky jsem říkal, že v dnešní době je beletrie mnohem vhodnějším prostředkem pro popisování reality, než jakákoli jiná forma žurnalistiky. Glukhovský jen dodává experimentální důkaz mé teorie.“

Oleg Kashin

4 Obrázky

5 Zdroje

Piotrowska, Anna. Kawerna [online]. Part I a II. [cit. 2011-12-12] Dostupné z:
<http://www.kawerna.pl/biblioteka/english-corner/item/3240-interview-with-dmitry-glukhovsky-part-i.html>

Cook, Dawe. Videogaming 24/7 [online]. [cit. 2010-02-25] Dostupné z:
<http://www.vg247.com/2013/05/08/not-your-regular-game-story-glukhovsky-on-writing-metro-last-light/>

Patrick, Garratt. Videogaming 24/7 [online]. [cit. 2013-05-08] Dostupné z:
<http://www.vg247.com/2010/02/25/interview-metro-2033s-dmitry-glukhovsky-and-huw-beynon/>

Rosenberg, Adam. Digital Trends [online]. [cit. 2013-05-19] Dostupné z:
<http://www.digitaltrends.com/gaming/metro-dmitry-glukhovsky-interview/>

Tveritina, Alena. Russia behind the headlines [online]. [cit. 2011-10-28] Dostupné z:
http://rbth.co.uk/articles/2011/10/28/future_shocks_energize_new_generation_of_writers_13665.html

Wiedling, Thomas. Nibbe a Wiedling [online]. [cit. 2013-??-??] Dostupné z:
<http://www.nibbe-wiedling.de/authors/glukhovsky.html>

Glagoslav publications. Glagoslav speakers [online]. [cit. 2013-??-??] Dostupné z:
<http://www.glagoslavspeakers.com/contributors/dmitry-glukhovsky/>

Taplin, Phoebe. Russia now [online]. [cit. 2011-10-02] Dostupné z:
<http://russianow.washingtonpost.com/2011/10/gamers-harry-potter.php>